

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Թիֆլիս, 7 մայիսի

«ԿԱԼԵՃԱՆՈՒԹՅԱՆ» ԿՈՌԻՍՊՈՆԵՆՏԻ ՆԱԽԳԻՐԱԿԱՆ ՍՈՒՄ

Վաչ մեզ, ինչ դրուժեան ենք հասել... Բերդիբեյի անգամ մեզ խորհուրդ են տալիս չհաշտանալ 1890 թ.ի կանոնադրութեամբ...

Սակայն համագումարի ազնական մեծամասնութիւնը չափ ու սահման չի դնում իր յետադիմական անորոշութիւններին...

Ազնականութիւնը հրճանքի, ինքնամոռացութեան մէջ է։ Այսպիսի ժողով էլ ձեռք չի ընկնի։ չկայ ոչ մի գիւղացի, որի ներկայութիւնը ճշտէր, ամաչէր կրօնականութեանը...

Ապահոված զգալով իրենց Վրաստանի սահմաններում, նրանք ջանք ու ճիգ են թափում նոյն արտօնեալ վիճակը ստեղծել իրենց դասակարգների և զարգացողների համար նաև Հարաւ-Արեւելեան Անդրկովկասում...

Բայց դրութիւնը բաւական ծանր է։ Հարաւային Անդրկովկաս, Երևան, Գանձակ... ազնականների գեմտու... Արարատեան գիւղացիութիւնը... կալաւածատիրական կուրիա... Շատ դժուար է պաշտպանել այս համագործակցութիւնը...

Բացի այս թւական անշարժութիւնից, կայ և մի այլ, շատ լուրջ անպատեհութիւն։ Բոլորս գիտենք, որ այդ երկու նահանգներում կալաւածատիրութիւնը չնչին բացառութեամբ թաթարական է։ Հայոց հողատիրութիւնը գրեթէ բացառապէս գիւղացիական է։ Այսպիսի պարագաներում եթէ կալաւածատերերը յատուկ ներկայացուցչութիւն ունենան գեմտուում, դրանով անհամապատեխ կան թաթարները ձայններ, որոնք առանց այն էլ, չնորհիւ գաւառների արհեստական բաժանումների, շատ մեծ են լինելու հայրի հանդէպ։ Առաջ կը գայ այնպիսի անհանդուրժելի դրութիւն, որ մի գեղադանցապէս հայկական գաւառի գեմտուումը ժողովում թաթար իրաւաստաններ թիւը, կազմած գիւղացիներից և կալաւածատերերի ուժեղացումը ներկայացուցչութիւնից, հայերի թւից աւելի կը լինի։ Այս հարաւորութիւնը կարող է առաջ բերել շատ վատ հետեանքներ։ Մի կողմում կը լինի հայ գիւղացիութիւնը, միւս կողմում թաթար բեկութիւնը, յենաւ անգիտակցից թաթար գիւղացիութեան վրայ...

Գաւառական գեմտուումը յետոյ, կալաւածատիրական կուրիան այն մեծ շարժքն է, որի հետ երբեք չի հաշտուի հայ գիւղացիութիւնը։ Նա անդադար կը պայքարի այդպիսի «ինքնապարտութեան» դէմ, գերազանցելով գաւառապետների և նահանգապետների բերքահարկաւորական տնտեսական գեմտուումը զործնելով։

Մեծ Բաղրամյան, լայնում եմ, որ գերազանց եմ յունեմալ իսլամ անդակամ ինքնավարութիւն, Բաժն ունեմալ գաւառական միաւորներ կալաւածատիրական կազմով։

Գիտակարգի այդ սակաւաթիւ ու համակերպի նմուշները նա առաւել, որ նրանք մտնելով մի գաւառապետի յաւելով բողոքի ու կոչի հաւատարմութիւն, լքում են արդէն կղերական արանքը և գաւառում են հոգով աւելարճել հայ Գաւառացիներ...

ՇԷՔՄՈՒՐԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄՈՏ

Անդրկովկաս հանձնարը, ինչպէս յայտնի է, շատ ուշ, համարեա միայն XIX դարում, գնահատուեց աշխարհի և ըստինքն ամբողջ ազգի ուսմանը։ Գնահատուեց նաև հայերի մէջ հայերը, ինչպէս տեղը չընդհանրաւ Ռուսներէն յետոյ էր, 1853-ին, որ մեզանում ևս սկսեց շէքմուրդաւորութիւնը։ Առաջին անգամ Շէքմուրդը երևում էր հայերի մէջ Զմիւռնիայում, վաճառաւոր մի նաւահանգիստ, ուր գոյութիւն ունէր և մի սակաւթիւ հայ գաղութ։ Սա գերազանցօրէն առևտրական մի միջավայր էր, բայց հաշտուեց ոչ թէ առևտրական մեծամեծ ձեռնարկութիւններով, այլ իր գրական և մասնագիտական որոնք մեր նորագոյն պատմութեան հոյակապ արշալոյսն են կազմում։

Այն ժամանակն էր, երբ հայ մարդը զարգացումը եւրոպական հարուստ գրականութիւնների զուգը գործողներն էր պահանջում իրեն օրինակ, իբրև գեղարվեստական գրական իդէալներ։ Նա այս վերին աստիճանի կարեւոր ժամանակին Զմիւռնիայի հայ գաղութի մէջ են երևան գալիս տաղանդավոր գրողներ, մեծ թարգմանիչներ, մեծ հրատարակիչներ, որոնք մեր թարգմանական գրականութիւնը հասցնում են այնպիսի մի ճիւղութեան, որ պիտի այնուհետև մենք այսին չունեցանք։

Այս մեծ շարժման կենտրոնն ու հոգի հանդիսացան գմիւռնացի Տէաէեան եղբայրները, բայց անկողն, 1850 թվականին, մի շատ հասնատ, նոյնիսկ աղքատ տղաբայ, որին վիճակած էր կատարել մի փառաւոր դեր։ Տէաէեանները ցոյց տաին, որ հայերի մէջ կարելի է և շատ համատ միջոցներով հրատարակական մեծ գործ կատարել, բաւական է ունենալ եռանդը և, զգուշաւորը, վառ սէր դէպի հայ գիրքը, դէպի ժողովրդական ընթերցանութեան վսեմ գաղափարը։ Սկզբում Տէաէեանները կարծիքին պարզեական հրատարակութիւնների միջոցով իրականացնել թարգմանական գրականութիւն ճիւղի հոգանքը։ Այս նպատակով նրանք 1853 թվականից սկսեցին հրատարակել «Արփի Արարատեան» ամսագիրը, որի մի հշտաւոր մասը յատկացած էր թարգմանականութիւններին։ Այդպիսի առաջին անգամ, Մոլդէի հետ, երեսը Շէքմուրդը, թարգմանիչն էր Ա. Կ. Տէաէեանը, որ թէև ևս անգիրագէտ էր և թարգմանութիւնը կատարում էր ուղղակի անգլիական բնագրից, բայց մեծամեծ գիտարկութիւնների էր հանդիսանում։ Ներքին Շէքմուրդը թարգմանիչ մի դեր նոր կազմակերպող, դեռ աղքատ լեզուի Դրանից աւել թարգմանութիւնը գիտարկեցում էր այն, որ լաւ թարգմանիչը համար դեռ պէտք էր լաւ ճանաչել լաւ հասկանալ Շէքմուրդին, իսկ այս մի ամբողջ գիտութիւն էր պահանջում։ Անշուշտ այս է պատճառը, որ Տէաէեանն իր գործը սկսեց Շէքմուրդի երկրորդական, անկարող գործերից։ Արփի Արարատեան-ի մէջ 1853-ին սկսեց միայն Կառապետութիւն Միջառնայաց կոնգրեսը, այն էլ ոչ ամբողջովին։ Տէաէեանն ունէր և ուրիշ թարգմանութիւններ, բայց չկարողացաւ հրատարակել։ Արփի-ն շուտ դադարեց։ Նրա տեղ 1862-ին հրատարակեց «Էրմակ» ամսագիրը ամսագիրը և որտեղ տպագրեց նոյն Տէաէեանի թարգմանած «Համար»-ը, որ դարձաւ կիսաւ Միաց Բայց նոյն տարին սկսեց հրատարակել «Յաւերթաւոր» ամսագիրը և այստեղ միայն յաջողեց Տէաէեանին տպագրել ամբողջութեամբ իր թարգմանած «Վերնետիկ» Կաւառականը։ Այսպիսով Շէքմուրդի իսկական մտաւոր հայոց գրականութեան մէջ պէտք է համարել 1862 թվականը։

Չէր կարելի, սակայն, սակի, թէ դժուար մտաւոր էր, այնուհետև անգլիական հանձնարը հնչում ու արագ պիտի մտնէր հայ մտաւոր աշխարհին։ Մի անհատ, երկու և աւել անհատներ կարող էին բարձրանալ մինչև Շէքմուրդի ըմբռնելու աստիճանը, բայց մի հասարակութիւն այդպիսի ընդունակ չէ մասաւոր արագութիւն խոյանքների։ Նա պիտի անցնէր դաստիարակութեան որոշ աստիճան, պիտի իր միջին անաւոր ոյժեր հանէ այդ դաստիարակութիւնը արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ քիչ տեղ էր յատկացնում Շէքմուրդին։ Տէաէեանը շուտով թողնել իրենց անսպաւոր յոյսերը և մտաւոր յարաբերութիւնները արդիւնաւորելու համար։ Արդէն կար Շէքմուրդը հայերէն լեզուով, բայց կամ արեւելք և Շէքմուրդը հասկացող հասարակութիւն։ Այս էր պատճառը, որ Զմիւռնիայի գաղութները հարուստ թարգմանական գրականութեան մէջ շատ ք

